

Poláček, L., Krupičková, Š. 2022: Kovolitecká dílna u 5. kostela.

In: L. Poláček et al.: *Velkomoravské elity z Mikulčic*. Brno: Archeologický ústav AV ČR, Brno, 187–189.

Poláček, L., Marek, O. 2005: Grundlagen der Topographie des Burgwalls von Mikulčice. Die Grabungsflächen 1954–1992.

In: L. Poláček (Hrsg.): *Studien zum Burgwall von Mikulčice. Band VII*. Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 24. Brno: Archäologisches Institut der Akademie der Wissenschaften der Tschechischen Republik, Brno, 9–358.

Summary

The 2022 excavation at the Dolní Vály site, which is situated in the southern part of the acropolis of early medieval stronghold in Mikulčice (Hodonín District), served to test the informational value of archaeological contexts using modern fieldwork methods in order to investigate production activities. The collection of crucibles recovered from the excavated areas in 2016 and 2022 stands out as one of the most significant concentrations of this artefact type, representing a workshop for fine metalworking. An important finding is also the evidence of settlement stratigraphy and atypical burial practices, reflecting the relatively complex settlement development of the site (Fig. 50).

Šárka Krupičková, Lumír Poláček, Jaroslav Škojec

Modřice (okr. Brno-venkov)

Ul. Za Humny č. p. 12, Náměstí Svobody, parc. č. 154/1, 155, 156/1.

Středověk, novověk. Městský dům. Náhodný zásah/nález. Záchranný výzkum. Uložení nálezů: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: 49.1271728N, 16.6162828E

Počátkem roku 2022 proběhl z důvodu výstavby obytného bloku záchranný výzkum na parcelách č. 154/1, 155 a 156/1 příslušejících k bývalému domu č. p. 12 s průčelím do náměstí

Svobody. Do evidence výzkumu bylo pojata kolem 700 objektů sestávajících z kůlových a sloupových jam, žlabů, zdí, studny, sídlištních a obilních jam, pecí a sklepů (obr. 51). Několik hrobů obsahovalo pohřby domácích zvířat (koní, krav, prasete, psa apod.). Ojedinelé zlomky keramiky prokazují, že plocha byla okrajově osídlena již v mladší době bronzové. Nejstarší středověké nálezy (zásobní jáma) lze spojit s 11.–12. stoletím a informují o existenci sídliště, k němuž je známo pohřebiště z ulice Havlíčkovy. Následuje pekařský okrsek se třemi pecemi, nadzemní stavbou a obilními jámami, který byl odkryt v zahradní parcele při ulici Prusinovského. Jeho význam tkví v dataci, jež má vazbu k počátkům vrcholné středověké vsi v 1. polovině 13. století. Hlavní plocha výzkumu ležela v místech dvorního a zadního traktu bývalého měšťanského domu ze 14.–17. století, který zanikl náhle požárem v 17. století, zřejmě za obležení města Brna Švédy (nález ostruhy a dělové koule). Do počátku této éry (13./14. století) lze vřadit pozůstatky dvou velkých pražicích pecí (možná pivovarských) a fragment mlýnského kamene, lokalizované na pozemku s velkými sloupovými jámami se zbytky shořelých dřevěných sloupů, obklopeném asi 2 m širokým žlabem neckovitého profilu. Snad šlo o okraj areálu některého z někdejších manských dvorců, které jsou v Modřicích doloženy historicky právě v této době. Pro ranou topografii osídlení je důležitá zmínka o rytíři Meinhardovi v listině z roku 1268, kterou biskup Bruno udělil tomuto svému leníkovi dva lány a mlýn „u Modřic“ (Jan 2017, 153). Zadní trakt středověké usedlosti zaplňovala dlouhá víceprostorová halová stavba, plnicí úlohu chlévů a stájí pro hospodářská zvířata. Je zajímavé, že objekt byl v 15.–16. století kompletně podsklepen dnes zasypanými lochy. V jednom případě se dokonce povedlo prozkoumat část rampovitého šachtovitého vstupu skrytého v bývalé zahradě. Podzemí mělo patrně převážně skladovací funkci a z větší části vzniklo i zaniklo současně s dřevěnou hospodářskou přístavbou zadního traktu domu. Morfologicky vykazují lochy pod dvorním traktem složitější vývoj, který může sahát již do vrcholného středověku, kdy mohly plnit refugiální funkci. Větším dílem však byly před svým zánikem rozšiřovány. Za nejmladší lze na zkoumané ploše označit odpadní a vápenné jámy s potravinářskými pecemi na povídla z rozmezí 18.–20. století.

Obr. 51. Modřice. Snímek severní části zkoumané plochy. Foto M. Přichystal.

Fig. 51. Modřice. View of the northern part of the excavation area. Photo by M. Přichystal.

Literatura

Jan, L. 2017: Modřice ve středověku. In: J. Mitáček, R. Procházka (ed.): *Modřice. Dějiny města*. Modřice: Muzejní a vlastivědná společnost, 145–182.

Summary

A rescue excavation was carried out in Svobody Square in Modřice (Brno-Country District; Fig. 51) at the beginning of 2022. The oldest medieval finds can be associated with the 11th to 12th century; a bakery district with three ovens is dated to the first half of the 13th century. The main excavation area was located in the courtyard and rear part of a former burgher house destroyed by fire between the 14th and 17th centuries. Remnants of two high medieval large roasting ovens and a millstone fragment were identified in an area with large post holes and surrounded by an approximately two-meter-wide trench. This might have been the periphery of an estate belonging to one of the former vassal houses. The rear section of the late medieval homestead was occupied by a long, multi-space hall structure with cellars and tunnels, serving as stables and barns. Among the recent features are refuse and lime pits with food ovens for making plum preserves, dating from the 18th to the 20th century.

Petr Kos, Jiří Kala, Dana Vitulová, Michal Přichystal

Moravský Písek (okr. Hodonín)

„Podluží“.

Raný středověk, kultura s keramikou pražského typu (RS1), středohradištní období (RS3). Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: 49.002488313N, 17.341361248E

V průběhu laboratorního zpracování výzkumu v trase dálnice D55 na katastru obce Moravský Písek v trati „Podluží“ (Popelka et al. 2022) byly identifikovány další chronologické komponenty, a to několik objektů s keramikou pražského typu a větší množství objektů středohradištního stáří.

Literatura

Popelka, M., Lečbych, M., Paulus, M. 2022: Moravský Písek (okr. Hodonín). *Přehled výzkumů* 63(2), 162.

Summary

The early medieval features (Prague-type pottery culture, Middle Hillfort period) were identified during the post-excavation laboratory processing of material from the site located on the D55 motorway (Moravský Písek cadastral area, Hodonín District).

Miroslav Popelka

Mutěnice (okr. Hodonín)

„Hrubé Padělky“.

Středohradištní období (RS3). Pohřebiště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: dočasně Archaia Brno z. ú.

Lokalizace: WGS-84: 48.9074819N, 16.9767089E; 48.9074819N, 16.9769700E; 48.9070211N, 16.9763411E; 48.9069339N, 16.9765900E

Během záchraného výzkumu doprovázejícího výstavbu plynovodu VTL Moravia bylo na návrší mírného kopce v trati „Hrubé Padělky“ zkoumáno pohřebiště ze středohradištního

období. Prozkoumáno bylo celkem 65 hrobů. Zachycen byl východní okraj pohřebiště. Hrobové jámy zachovávaly převážně západovýchodní orientaci a byly zahloubeny do podloží v hloubce od 0,4 m do 2 m. Hrobové jámy vykazovaly dva způsoby konstrukce. Většina jam měla stěny kolmé, objevovaly se ale i stěny se schodovitým odstupňováním. V některých případech byly dokumentovány stopy rakve v podobě dobře patrného obrysu tvořeného ztrouchnivělým dřevem, či otisků nožek rakve ve dně jámy. Jeden hrob byl výklenkový. Zemřelí byli uloženi na zádech v natažené pozici, pouze dva jedinci byli uloženi ve skrčené poloze. Hrobová výbava byla většinou skromná, obsahující jen jednoduchý podunajský šperk či nůž. V některých hrobech se však objevil i veligradský šperk, ostruhy, břitvy, křesací sady, nůžky, dřevěná vědra a keramické nádoby. Jeden ze zemřelých byl vybaven 50 cm dlouhým hrotem kopí. Na jižním svahu protějšího návrší, vzdáleného pouze několik set metrů, bylo ve stejné době kolegy z Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., zkoumáno raně středověké sídliště, které by s pohřebištěm mohlo souviset.

Literatura

Neuveдено.

Summary

A total of 65 graves were excavated during a rescue excavation at the eastern border of the Middle Hillfort cemetery located in the cadastral area of Mutěnice (Hodonín District).

Michala Příbylová

Mutěnice (okr. Hodonín)

„Nové Kapánsko“, „Hrubé Padělky“, „Přední Odměry“, parc. č. 13029–13037, 13044, 13083, 13084.

Vrcholný středověk. Vesnice/městečko. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: dočasně Archaia Brno z. ú.

Lokalizace: WGS-84: 48.9026400N, 16.9734569E; 48.9025481N, 16.9737939E; 48.9077739N, 16.9768550E; 48.9077739N, 16.9772789E

Během záchraných archeologických výzkumů v trase rozšíření Plynovodu VTL Moravia byla prozkoumána část středověké ohrazené vesnice (dále jen ZSOV) Kapánsko, která zanikla zřejmě někdy před polovinou 15. století. Desetiměsíčním výzkumem (duben 2021 – únor 2022) se podařilo prozkoumat přes 1,1 ha intravilánu vsi, tedy přibližně 5 % plochy vesnice.

Prozkoumáno bylo ohrazení vesnice v podobě tří souběžných příkopů. Dále byla zmapována soustava lochů a ražených sklepů v zadních částech vesnických parcel, jakož i několik desítek objemných zásobních jam. Nejatraktivnější část odkryvu představovaly reliktby obytné zástavby čtyř parcel. Zástavba měla výhradně dřevohlinitý charakter. Projevovala se stovkami sloupových jam a také destrukcemi stěn a podlah v podobě rozměrných souvrství, která se zachovala neporušená pod ornici (obr. 52). Zahloubené části obytných staveb představovaly dva suterény a nejméně tři kopané sklípky. Parcelní zástavbu doplňovaly dvě studny. Jedna z nich měla, díky zvodnělému prostředí, dochovanou konstrukci z dubového rámu a jedlových desek, které datují její stavbu do období lokace vsi, tedy do poloviny 13. století. Prozkoumán byl také prostor ulice, kde byly zachyceny četné koleje od vozů, zřejmě výrobní objekty dosud neznámého účelu a rozsáhlé planýrky.